

כוכבים,⁽⁹⁾ בערבוביא, כשהם מעורבים יחד, ולא כל אומה ואומה בפני עצמה.⁽¹⁰⁾

שנאמר "כל הגוים נקבצו יחדו", בערבוביא.

אמר להם הקדוש ברוך הוא: אל תכנסו לפני בערבוביא, אלא תכנס כל אומה ואומה בפני עצמה, וזופריה, חכמיה".

ב-ב

שנאמר בהמשך הפסוק "ויאספו לאומים". שבתחילה — "נקבצו יחדיו", ואחרי כן, "יאספו לאומים"⁽¹¹⁾.

ואין "לאום" אלא מלכות כשהיא לבדה, כפי שנאמר לרבקה [בראשית כה] "ולאום מלאום יאמין" [מלכות יעקב ומלכות עשו יתאמצו לגבור האחת על רעותה].

וטרם שממשיכה הגמרא להביא את המשך

ועתה הגמרא מביאה מאמר ארוך, המתאר את יום הדין לעתיד לבוא, כשיבוא הקב"ה לתת שכר לבני ישראל, ויבואו אומות העולם לבקש גם הם שכר, ולקטרג על בני ישראל.⁽⁷⁾

והמאמר נסוב על המקרא הנזכר, "כל הגוים נקבצו יחדיו ויאספו לאומים, מי בכס מגיד זאת וראשונות ישמיעונו, יתנו עידיהם ויצדקו, וישמעו ויאמרו אמת".

דרש רבי חנינא בר פפא, ואיתימא, או שדרש כן רבי שמלאי:

לעתיד לבוא, מביא הקדוש ברוך הוא ספר תורה, ומניחו בחיקו,⁽⁸⁾ ואומר "כל מי שעסק בה בתורה, יבוא ויטול שכרו".

מיד מתקבצין ובאין אומות העולם עובדי

שבע המצוות שלטענתם שמרו עליהם לקיימם. ועוד מבאר, שבאים לבקש שכר על עזרתם לישראל לקיים התורה, כמו שמבואר בהמשך.

ובספר העקרים [מאמר א' פרק כ'] כתב: שבאים לבקש שכר על תורתם שיש להם במסורת מאבותם. [וענה להם הקב"ה, הביאו המסורת שלכם, איך נמסרה לכם תורתכם, האם ניתנה בששים ריבוא בפרסום גדול כמו תורת משה? ועיין שם שמבאר את המשך הפסוקים].

9. כתב הראב"ד: הכוונה על שרי האומות "שכל איש ואיש יש לו שוטר עליו למעלה, ועל כולם שר ממונה עליהם, כעין מלך של מטה".

10. מפני שבא סנחריב ובלבל את האומות. פנים יפות פרשת בלק.

11. מהרש"א.

עובדיהם, שהרי רואין שאינן לא רואין ולא יודעין והם עובדים להם] למען יכושו [העובדים להם — רש"י]. ועיין מהרש"א.

7. כתב הראב"ד: זה הדין לימות המשיח הוא, כאשר יצא להלחם עם גוג ועם גוים רבים אשר אתו, ויגמר דינם לכליון וחרץ.

8. ענין הספר תורה נדרש בהמשך הגמרא, ממה שנאמר שם "מי בכס מגיד זאת". ו"זאת" היא התורה.

וקשה, האם הגוים שוטים, ובאים לבקש שכר על שמרם את התורה?!

ומבאר המהרש"א, שאומות העולם אינם יודעים שהקב"ה מניח בחיקו את ספר תורת משה, אלא כל אומה סוברת שאת ספר דתה הוא הניח בחיקו, עד שהוא מפרש להם: מי בכס שמר על ספר תורת משה.

והעיון יעקב מבאר, שבאין לבקש שכר על

המאמר, מקשה הגמרא:

ועל איזו אומה ירמוז?

האם יש חסרון בכך שהאומות באות באין בעירוביאי? ומי איכא, האם ישנה עירוביאי קמי לפני הקדוש ברוך הוא? והלא כל בני האדם נסקרין לפניו בסקירה אחת, כל אחד בפני עצמו, גם כשהם מעורבים יחד, כמו שנאמר [תהלים לג] "היוצר יחד לבם".

אמר רבי יוחנן: זו מלכות רומי חייבת, הרשעה, (12) שטבעה [משמעתה] יצא בכל העולם, שכל העולם שומעין לקולה. וזו היא חשיבותה.

ומבאר הגמרא: ומנא לך, מנין לנו, דמאן דחשיב, כי מי שחשוב יותר, עייל ברישא, נכנס תחלה לדין לפני הקב"ה?

כדאמר רב חסדא לענין המשפט של ראש השנה.

דאמר רב חסדא: מלך וציבור העומדים ליכנס לדין — מלך נכנס תחלה לדין, שנאמר [מלכים א ח] בתפלת שלמה בחנוכת בית המקדש, "לעשות משפט עבדו, ומשפט עמו ישראל". ומה שאמר המלך שלמה "עבדו", כוונתו היא על עצמו, שהוא המלך. הרי שמשפט המלך נערך תחלה, לפני משפט העם.

ומתצינן: אכן, לפני הקב"ה לא שייכת עירוביאי, אלא רצון הקב"ה הוא שלא יבואו יחד, כי היכי, באופן דלא לערבבו אינהו בהדי הדדי, שלא יתערבו ביניהם, דלישמעו, כדי שישמעו מאי דאמר להו. כי הקב"ה רוצה להתווכח עם כל אומה ואומה בפני עצמה, כמו שיבואר בהמשך, וכשהם מעורבים מתבלבלות טענותיהם.

ועתה מביאה הגמרא את המשך המאמר.

מיד נכנסת לפניו לפני הקב"ה, מלכות רומי, תחלה.

וטעמא, מאי?

מאי טעמא, למה רומי תחלה?

איבעית אימא, כיון שלא אורח ארעא, אין זה דרך ארץ למיתב מלכא, להושיב את המלך מאבראי, מבחוץ, שיישב בחוץ וימתין עד גמר משפט העם.

משום דחשיבא, שהיא מלכות חשובה מכולן.

ומנלן דחשיבא?

ואיבעית אימא, עדיף לרון את המלך תחילה, מקמי דליפוש, לפני שיתרבה חרון אף של הקב"ה מפני פשעי הציבור, שמא חס ושלום יפרע מן המלך על כל עוונותיו, מפני חרונו על פשעי הציבור.

דכתיב [דניאל ז] בחלום שחלם דניאל על ארבע החיות, שנמשלו לארבע אומות העולם. ובחיה הרביעית האחרונה נאמר "ותאכל כל ארעא, ותדושינה, ותדוקינה", שתחריב את כל הארץ, תדוש אותה, ותדוק אותה היטב.

12. כן פירש רש"י [והושט מהצנזור]. ולפי פירוש זה "חייבת" היא תרגום ל"רשעה".

שאר צרכיהם בקלות בשווקים שתקננו, ומתוך כך יש להם פנאי ללמוד תורה. ובמרחצאות שעשינו יש להם לישראל אפשרות להתעדן במרחצאות.

אמר להם הקדוש ברוך הוא: שוטים שבעולם! (15) כל מה שעשיתם — לצורך עצמכם עשיתם ולא למען ישראל —

תקנתם שווקים — להרשיב בהן זונות! (16) תקנתם מרחצאות — לעדן בהן עצמכם. ומה שהרביתם כסף וזהב — הלא הכסף וזהב שלי הוא. שנאמר [חגי ב] "לי הכסף ולי הזהב נאום ה' צבאות". —

ולכן נכנסת מלכות רומי הרשעה תחלה, כשם שמלך נכנס תחלה מפני חשיבותו (13).

אמר להם הקדוש ברוך הוא לרומי: במה עסקתם? במה אתם חושבים לזכות בדן, ומה עשיתם בכל דור ודור.

אומרים לפניו: רבנו של עולם! הרבה שווקים תקנינו, הרבה מרחצאות עשינו, הרבה כסף וזהב הרבינו! (14) וכולם, לא עשינו בשביל עצמינו בלבד, אלא בשביל ישראל, כדי שיתעסקו בתורה. כי בשווקים יש להם לישראל אפשרות להשתכר, וכמו כן, מוצאין בהם בקלות את מזונותיהם ואת

ואף עשיתיו". וכמו שאמרו חכמים שכל העולם כולו לא נברא אלא להיות לצוות לזה, לתלמיד חכם. ונמצא שאכן מעשיהם של הגויים הועילו לתכלית הרצויה, שהיו לתועלת לעם ישראל שיוכלו לעסוק בתורה, אלא שלא מגיע להם על כך שכר אלא אם היו עושים זאת בכוונה הזאת. ונמצא, שיכלו לקבל שכר גדול על מעשיהם, אלא שהם נחשבים "שוטים", שלא עשו זאת למען ישראל אלא רק למען עצמם, והפסידו בכך את כל שכרם.

וכיסוד הדברים הללו מבואר בחידושי הרשב"א על הגדות הש"ס, עיין שם.

16. כתבו התוס', שהקב"ה רוצה לגנות אותם בכל מה שיוכל, לכן אומר להם כן. אף שבשווקים גם עושים מסחר. ועוד כתבו [דף יח א], שנהגו לגבות מסים מן הזונות.

ה"תורת חיים" מבאר שהאומות באו לומר שבמעשיהם עשו "תיקון העולם". וכיון שנהגו מכך גם ישראל, והועילו שיהיה להם פנאי לעסוק בתורה, לכן יש להם "שותפות" בעסק התורה. ובאו לבקש מקצת מן השכר הצפון לבני ישראל בתורת שותפים.

ועוד פירשו התוס' [לפי הבנת המהר"ם], ש"חייבת" זה מלשון "חוב", שהקב"ה יגבה מהן את "חובם" על ששרפו את רבי חנינא בן תרדיון וספר תורה עמו.

וכתב המהרש"א, על אף שהרגו עוד עשרה הרוגי מלכות במיתות משונות, מכל מקום, רשעותם הגדולה היא על ששרפו את התורה. [ויש לבאר כוונתו, כי לכן שאל אותם הקב"ה: מי בכל מגיד "זאת" והיא התורה].

13. מהרש"א.

14. כתב הראב"ד: כלומר, עסקנו בפרקמטיא הרבה, כדי שנרוויח בהם, ולא נהיה צריכים ליטול ממונם של ישראל.

15. כתב הגרי"ז [על התורה, פרשת בראשית]: לא אמר להם הקב"ה "שקרנים אתם!", כי הם אכן אינם שקרנים, לפי שהאמת היא שכל מה שברא הקב"ה בעולמו, ומטרתו היא להיות לתועלת עבור בני ישראל העוסקים בתורה והשומרים את מצוותיה. וכדברי הכתוב בישעיה "כל הנברא — בשמי, לכבודי בראתיו, יצרתיו,

תני רב יוסף: אלו פרסיים, שאוכלים ושותים הרבה כדוב, ומסורבלין [בשר] עטופים שומן כדוב, ומגדלין שער כדוב, ואין להם מנוחה כדוב, שאין לו מנוחה, והולך ובא כל הזמן.

אמר להם הקדוש ברוך הוא לפרסיים: במאי עסקתם בכל דור ודור, ובאיזו זכות אתם באים לדין?

אומרים לפניו: רבונו של עולם! הרבה גשרים גשרנו, הרבה כרכים עיירות גדולות כבשנו, הרבה מלחמות עשינו, וכולם, לא עשינו לצורך עצמנו, אלא בשביל ישראל, כדי שיתעסקו בתורה!

אמר להם הקדוש ברוך הוא: לא בשביל ישראל עשיתם, אלא כל מה שעשיתם — לצורך עצמכם עשיתם! תקנתם גשרים — ליטול מהם מכס, שגבתה המלוכה מההולכים על הגשרים. כבשתם כרכים — לעשות בהם אנגריא, עבודת המלך, שתושבי הכרכים הכבושים יהיו אנשי צבא, ושיתנו בהמותיהן למלכות שלכם. מלחמות — אני עשיתי, שנאמר [שמות טו] "ה' איש

כלום יש בכם מגיד "זאת", [והוא המשך הפסוק, שנאמר "מי בכם" (17) יגיד זאת"], ואין "זאת" — אלא תורה, שנאמר [דברים ד] "וזאת התורה אשר שם משה". האם עסקתם בתורת משה! (18)

מיד, בשמעם דברי הקב"ה, יצאו הרומאים מן הדין בפחי נפש, בצער ובבושה.

יצאה מלכות רומי, ונכנסה מלכות פרס אחריה.

מאי טעמא? למה באה פרס אחרי רומי?

דחא שהרי היא חשיבא בתרא, חשובה אחרי רומי.

ומנלן, ומנין אנו יודעים זאת?

דכתיב שם בחלום דניאל "וארו" [והנה] חיוא אחרי תנינא [חיה אחרת, שניה] דמיא [דומה] לדב".

ומי היא אותה חיה שנמשלה לדוב?

17. הגירסא בישיעהו היא "בהם".

18. העיון יעקב מפרש: אם התכוונתם למען שיתעסקו ישראל בתורה, ואם אכן אתם מכירים בקדושת התורה — למה אין בכם מי שעסק בה.

19. כתב רש"י: הרומאים עסקו בשווקים ומרחצאות וכסף וזהב, והפרסיים בגשרים וכרכים ומלחמות.

ואמר להם הקב"ה: במעשיכם לא כיוונתם אפילו לתיקון העולם, אלא עשיתם לצורך עצמכם בלבד, לפי שהשווקים שתיקנתם, עיקר מטרתכם היא בשביל זונות [ומתורצת קושית התוס', שאילו כווננו לשם סחורה, אכן היה להם חלק בעסק התורה]. ומרחצאות לא עשיתם בשביל לרחוץ בהן, אלא ל"עדן" עצמכם.

וכן מבאר גבי פרסיים, שענה להם הקב"ה: גם זה לא עשיתם לצורך תיקון העולם, אלא להרבות רכושכם. ועיין שם שמתרץ כמה קושיות לפי דרך זו.

— מלחמה —

לדין (21).

ומקשינן: אחרי שראו שהקב"ה לא קיבל הצטדקותם של הרומאים והפרסיים, למה נכנסות שאר האומות? —

כלום יש בכם מוגיד "זאת", שנאמר "מי בכם יגיד זאת?" ואין "זאת" אלא תורה, שנאמר "וזאת התורה אשר שם משה".

מיד יצאו מלפניו בפחי נפש.

ומקשה הגמרא: למה נכנסה מלכות פרס לדין, ומה חידשה בטענותיה?

וכי מאחר, הלא אחרי דחזו שראו לקמאי לקודמיהם, דלא מהני ולא מירי שהצטדקותם לא מתקבלת כלל — מאי טעמא עיילי, למה נכנסות!?

וכי מאחר, הלא כיון דחזית שראתה מלכות פרס למלכות רומי, דלא מהניא ולא מירי, שהצטדקותם לא מתקבלת כלל — מאי טעמא עיילא, למה נכנסה לטעון!?

ומתריצין: סברי, הן סוברות, כי רק הנך, אלו שתי האומות, רומי ופרס, אישתעבדו בהו בישראל, שיעבדו את ישראל, הפרסיים בגלות בבל, והרומאים בגלות טיטוס, ועדיין בני ישראל משועבדים להם. ואילו אנן, אנו, לא שעבדנו בישראל.

ומתריצין: בכל זאת נכנסה, בחושבה שיש לה עדיפות על מלכות רומי —

ומקשינן על בעל המאמר — רבי חנינא בר פפא, או רב שמלאי.

אמרי, אמרו הפרסים לעצמם: אינהו, הם הרומאים, סתרו את בית המקדש, ולכן גער בהם הקב"ה, ואילו אנן, אנו בנינן, נתנו רשות לבני ישראל בימי כורש לבנות את בית המקדש.⁽²⁰⁾ ולכן חשבו שאכן יכולים הם לבקש שכר.

מאי שנא, כמה שונה הני שתי מלכיות אלו, רומי ופרס, דחשיבי, שבעל המאמר פירט אותן ואת טענותיהן והצטדקותן, ומאי שנא הני, דלא חשיבי להו, למה אינו מפרט את שאר האומות⁽²²⁾, את טענותיהם ואת הצטדקותם?

וממשיכה הגמרא לתאר את יום הדין של לעתיד לבוא.

ומתריצין: משום דהנך, שתי אלו, משכי במלכותיהו, נמשכות מלכותן, עד דאתי

וכן לכל אומה ואומה שנכנסה לפניו

לקבל שכר על שלא שעבדו את ישראל. והאמת שהקב"ה כבר שילם להם שכרם בעולם הזה.

22. כתבו התוס', שקושית הגמרא היא על בבל ועל יון שהן מארבעת המלכיות שעליהם חלם דניאל ששיעבדו את ישראל והיו חשובים, אבל משאר אומות לא הקשתה הגמרא. ועיין מהרש"א ומהר"ם.

20. הקשו התוס': אם כן, למה אינם מצטדקים לפני הקב"ה שבנו את בית המקדש?

ותירצו, שרק בדור אחד עשו כן, ושאלת הקב"ה היא: במה עסקתם בכל דור ודור.

21. פירש בתוס' רבינו אלחנן: כל אומה תחשוב שלא הצירה לישראל כאותן שלפניה.

והראב"ד כתב: כלומר, אין נכנסין אלא

משיחא, ויכבוש אותן לשלטון הקב"ה.

ולכן פירט אותם בעל המאמר וסיפר בפרוטרוט את ויכוחם עם הקב"ה, אבל שאר המלכיות — בטלה מלכותם, [ואף שהקב"ה ידונם!] ואינם חשוכים לפרט אותם.

וממשיכה הגמרא את המאמר, ואומרת:

אחרי שאומר להם הקב"ה "מי בכם יגיד זאת" —

אומרים לפניו: רבונו של עולם! כלום נתת לנו את התורה — ולא קיבלנוה?! ולמה באת בטענה עלינו על שאין בנו מגיד "זאת"?

ועל זה מקשה הגמרא: **ומי מצי למימר הכי?!** איך יכולים הם לטעון כך והרי זה לא נכון!?

ומביאה הגמרא את דברי רבי יוחנן, שאכן לא רצו אומות העולם לקבל את התורה.

והכתיב [דברים ג] בברכת משה רבינו את בני ישראל "ויאמר, ה' מסיני בא, וזרח משעיר למנו. הופיע מהר פארן".

"ה' מסיני בא" היינו אל הר סיני, וטרם הגיעו לסיני — זרח בשעיר, והופיע מהר פארן.

ועוד כתיב [חבקוק ג] בתפלת הנביא חבקוק "אלוה מתימן יבוא, וקדוש מהר פארן סלה".

ויש לשאול: **מאי בעי**, מה רצה הקב"ה **בשעיר, ומאי בעי בפארן?** (23) כלומר, למה בא לשם?

אמר רבי יוחנן: מלמד, שהחזירה הקדוש ברוך הוא את התורה על כל אומה ולשון, ולא קבלוה, לא רצו לקבל את התורה, עד שבא אצל ישראל — וקבלוה.

וקשה, אם כן, כיצד הם אומרים "כלום נתת לנו, ולא קבלנוה"??!

ולכן אומרת הגמרא שהם אומרים אחרת: **אלא, הכי אמרי, כך הם אומרים: כלום, האם קיבלנוה ולא קיימנוה? כלומר, כיון שלא קיבלנו אותה, לכן לא קיימנוה.**

אך תמיהה הגמרא מה טענה היא זאת? והרי בטענה זאת היא עצמה פירכא על דבריהם:

ועל דא, תברתהוון. הרי זה ה"שבר" שלהם. כלומר, התשובה הזו היא קטיגוריה עליהם, כי אכן למה לא קיבלו את התורה?

לכן מעמידה הגמרא את טענתם באופן אחר:

והקשו התוס', אם כן למה הביאה הגמרא את הפסוק השני מחבקוק?

ובתוס' רבינו אלחנן מביא דרשת חז"ל בספרי שהקב"ה הופיע לעם ישראל מארבע רוחות והם: סיני [ולפי פירוש זה אין הכוונה להר סיני אלא מרוח הנקרא סיני, וברש"י על התורה מפרש "מסיני" — "לסיני" בא] שעיר, פארן, והרביעי הוא תימן המוזכר בנביא חבקוק.

ועוד כתבו [בד"ה וארון] שבבל היא עתה ממלכה שפלה [וכנראה כוונתם גם ליון — עיין מהרש"א], אבל פרס ורומי עומדות בחשיבותן עד סמוך לביאת המשיח.

23. לפי פירוש רש"י: פארן היא ארץ ישמעאל, ותימן היא שעיר, הוא עשיו, ולדבריו גירסת הגמרא היא "מאי בעי בשעיר, ומאי בעי בפארן".

מיד, כשטענו האומות טענה זו "כלום כפית עלינו את הר כגיגית" — אומר להם הקדוש ברוך הוא: הראשונות ישמיעונו. שנאמר [שם בהמשך הפסוק] "וראשונות ישמיעונו", כלומר, שבע מצוות שקיבלתם — היכן קיימתם? הרי אף מה שאכן קיבלתם — לא קיימתם, ולמה באתם לבקש שכר? (25)

ומבאר הגמרא: ומנל, מנין אנו למדים, דלא קיימום?

דתני רב יוסף: נאמר בספר חבקוק [שם] "עמד וימודד ארץ, ראה ויתר גוים", ודרשינן "ראה" מלשון "נראה בעיניו" — מאי ראה? ראה הקב"ה שבע מצוות שקבלו עליהן, על עצמם, בני נח, אומות העולם — ולא קיימום. וכיון שלא קיימום — עמד והתירן להן, ואינם חייבים עוד לקיימן. (26)

אלא, כך אומרים לפניו: רבונו של עולם: כלום האם כפית עלינו הר כגיגית של שכר — ולא קבלנוה? כמו שעשית לישראל!

ואם היית כופה עלינו את התורה, היינו מקבלים אותה!

ומנין אנו דורשים שכפה הקב"ה על בני ישראל את התורה?

דכתיב [שמות יט] במעמד הר סיני "ויתיצבו [בני ישראל] בתחתית ההר", ודרשינן "בתחתית" ממש, כפשוטו —

אמר רב דימי בר חמא: מלמד שעקר הקב"ה את ההר, וכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את הר סיני כגיגית, ואמר להם לבני ישראל: אם אתם מקבלין את התורה — מוטב, ואם לאו — שם, מתחת להר תהא קבורתכם! (24)

המצוות, ועוד שמרו על שבת ודינים שנצטוו במרה, והראו בכך שהם מוכנים להיות "עבדי ה'", לכן כפה עליהם את ההר כגיגית.

26. הגרי"ז [בסוף ספרו על הרמב"ם] מבאר, שבני נח המקיימים שבע מצוות חייבים לקיימם אך ורק משום החיוב החדש מצד תורת משה, ולא משום שציווה ה' לאדם הראשון על כך. ולכן, כיון שלא קיבלו אומות העולם את התורה בכלל, אפילו לא השבע מצות שבה, לכן התיר להם הקב"ה את שבע המצוות.

ומקורו מדברי הרמב"ם [מלכים ח י] "וכן צוה [נצטווה] משה רבינו מפי הגבורה לכופך את באי העולם לקבל מצוות שנצטוו בני נח, וכל מי שלא יקבל ייהרג".

ושם כותב הרמב"ם שגר תושב הבא להתגייר, צריך "לקבל" עליו את שבע המצוות

24. לקמן בגמרא איתא: שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית, שאם לא יקבלו ישראל את התורה יחזיר את העולם לתוהו ובוהו.

ומבאר המהרש"א, שזה מה שנאמר כאן, "שם תהא קבורתכם", שאם יחזור העולם לתוהו ובוהו, ממילא תהיו קבורים.

ומביא בשם ספר פענח רזא, שהם שני דברים: אם בני ישראל לא יקבלו את התורה יחזיר את העולם לתוהו ובוהו, אבל אם רק משה ואהרן ובניהם יקבלו — לא יחזיר את העולם לתוהו ובוהו, אלא יקבור תחת ההר שאר העם המסרבים לקבל את התורה.

25. ומבאר הריא"ף שזו תשובה על טענתם "כלום כפית עלינו הר כגיגית", שכיון שלא קיימתם את שבע המצוות, מה טעם יש לכפות עליכם עוד. אבל ישראל ששמרו על שבע

ותמהינן: וכי התירן להם הקב"ה?! איגורי
 איתגרי! האם ירוויחו מכך שלא קיימום? אם
 כן, מצינו הוטא נשכר? (27)

ומתצינן: אמר מר, בריה דרבינא התרה זו
 אינה לטובתם, אלא לרעתם, כי כונת הכתוב
 היא לומר, שאף על פי שמקיימין אותן, אין
 מקבלים עליהם שכר כעושה מצווה, שהרי
 מעתה הם אינם מצווים עוד לקיימם, ולכן,
 אין להם זכות לעתיד לבא ולבקש שכר על
 קיומן.

ומקשינן: וכי הגויים לא מקבלים שכר על

המצוות שהם עושים?

והתניא, היה רבי מאיר אומר: מנין אנו
 למדים שאפילו עובר כוכבים ועוסק
 בתורה, (1) שהוא ככהן גדול? —

תלמוד לומר [ויקרא יח] "אשר יעשה אותם
 האדם וחי בהם". (2)

"האדם" נאמר, אבל כהנים לויים וישראלים,
 לא נאמר. ולכן, אין לנו לומר כי דברי
 הכתוב "וחי בהם" [שהוא השכר עבור
 העיסוק בתורה], מיועדים רק לבני ישראל,

שבעת המצוות שהם מצווים בהן, אבל בשאר
 התורה, אסור להם ללמוד.

ולדעת המהרש"א כלול בכך גם "מצוות
 עשה" שבני נח מצווים לקיים.

וזה לשון המאירי [סנהדרין נט א] על מה
 שאמרו שם, עכו"ם העוסק בתורה חייב מיתה:
 וכן הדין, אם עסק בתורה שלא לכוונת קיום
 עיקרי מצוותיה, אלא שלבו חפץ לירד לידיעת
 תורתנו ותלמודינו — ראוי ליענש. מפני שבני
 אדם סבורים עליו שהוא משלנו, מתוך שרואין
 אותו יודע, ויבואו לטעות אחריו.

ומכל מקום, כל שהוא עוסק בעיקרי שבע
 מצוות ובפרטיהם ובמה שיוצא מהם, אף על פי
 שרוב גופי תורה נכללים בהם — מכבדין אותו
 אפילו ככהן גדול, שאין כאן חשש לטעות
 אחריו, שהרי [אף] בשלל הוא עוסק.

וכל שכן, אם חקירתו על דעת לבוא עד
 תכלית שלימות תורתנו, עד [כדי] שאם ימצאנה
 שלימה — יחזור ויתגייר.

וכל שכן, אם עוסק ומקיים עיקרי מצוותיה
 לשמה, אף בשאר חלקים שבה שלא משבע
 מצוות.

2. ובערוך לנר [סנהדרין נט א] הקשה, הרי

בפני שלשה חבירים. כלומר, שכל גוי אינו חייב
 כשלעצמו בשבע המצוות, מפני היותו בן נח —
 כי הרי התבטלה מצוותיהן, והתירן להם הקב"ה,
 אלא אם "מקבל" על עצמו מפני שכך כתוב
 בתורת משה, הרי הוא גר תושב.

ועוד כתוב שם הרמב"ם [הלכה יא] "כל
 המקבל שבע מצות ונזהר לעשותן הרי זה
 מחסידי אומות העולם, ויש לו חלק מעולם הבא.
 והוא, שיקבל אותן ויעשה אותן מפני שצוה בהן
 הקב"ה בתורה, והדיענו על ידי משה רבינו שבני
 נח מקודם נצטוו בהן. אבל אם עשאן מפני
 הכרע הדעת — אין זה גר תושב, ואינו מחסידי
 אומות העולם ולא מחכמיהם".

ועיין בפירוש המשנה להרמב"ם במסכת
 חולין סוף פרק שביעי.

27. כתב המהרש"א: הגמרא לא הקשתה למה
 הענישם ה', הרי ביטל מהם את המצווה, כי
 העניש אותם על שלא קיימו קודם שהתיר להם
 ה'.

והרש"ש מדייק על דבריו: הרי לא הענישם
 ה', אלא שאינו נותן להם שכרם?

1. כתבו התוס', היינו רק כשעוסקים בתורה של